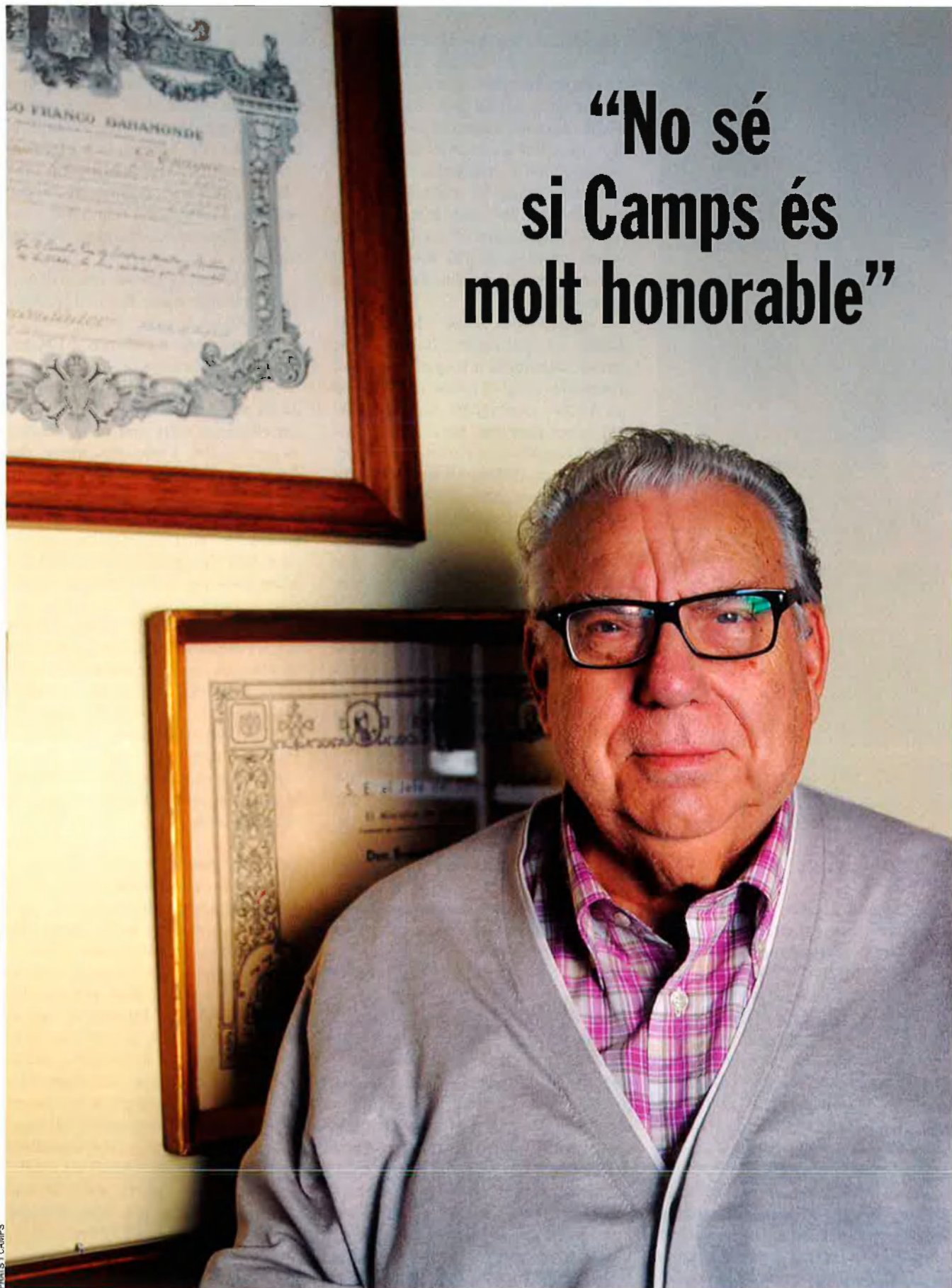

**“No sé
si Camps és
molt honorable”**

PRATS I CAMPS

Enrique Monsonís (Borriana, Plana Baixa, 1931) va presidir el Consell preautonòmic valencià amb la Unió de Centre Democràtic (UCD) entre els anys 1979 i 1982, quan va cedir el testimoni a Joan Lerma. En aquesta entrevista explica els dubtes que li suscita Francisco Camps —“tota la vida planarà per sobre d’ell una ombra”— i assegura que “el 1980, teníem més llibertat i democràcia que no ara”. També acusa el president de la Diputació de Castelló, Carlos Fabra, d’haver-lo volgut subornar.

Senyor Monsonís, com a president que va ser, us hem de dir “molt honorable”?

—Molt, no ho sé. Ara bé, si tenim en compte allò que hi ha ara, honorable com a mínim sí.

—És molt honorable, Camps?

—No ho sé. M’estime més no dir res de què em pugua penedir. No ho sé.

—Quina sensació us transmet l’actual president?

—Una sensació irregular. La política no és tan clara com jo creia. Té una certa intel·ligència, és un home que sap parlar i escoltar, però que a la fi sempre fa allò que li ve de gust. Tant fa que escolte, doncs, perquè això no l’influeix gens. D’una altra banda, ha descurat el seu vocabulari i les relacions que ha tingut amb els uns i amb els altres. Pense que al maig tornarà a guanyar les eleccions, però tota la vida planarà per sobre d’ell una ombra. No és procedent dir “amiguito del alma” i totes aquelles coses...

—Vau conèixer Camps molt abans que ell esdevinguera president. Quina primera impressió us va causar?

—Em va semblar una persona molt catòlica, amb les qualitats i les no-qualitats que implica aquesta accepció. De fet, un dels principals motius per què jo mai no vaig voler integrar-me a AP o el PP és el caràcter confessional del partit.

—I amb perspectiva, com descriuriu l’evolució de Camps?

—S’ha integrat en el poder, no és tan senzill com era... Viu aferrat al càrrec.

—Si militàreu al PP valencià, recomanariu de fer net, atès que les enquestes indiquen que guanyaran, presenten qui presenten?

—El problema és que al si del PP no hi ha cap grup prou fort per a mirar de provocar un canvi de cares.

—És un partit d’àmbit estatal, amb un president que pot incidir-hi.

—Mariano Rajoy, qui és? Camps és el president efectiu d’una comunitat autònoma important. Quan Rajoy siga president del govern espanyol, que probablement ho serà, tindrà prou força per a fer i desfer al partit. De moment, però, ha de tenir moltes contemplacions.

—En cas que avui fora el president espanyol, penseu que hauria apartat Camps de les llistes del 2011?

—Hauria actuat de manera molt més oberta, no hauria tancat les llistes fins a darrera hora.

—És un risc per al PP presentar Camps a les eleccions? La justícia pot cridar-lo a la banqueta dels acusats abans que els valencians visiten les urnes...

—Jo no crec gens en la independència dels poders públics. És molt difícil que el poder judicial actue contra el poder polític.

—Si finalment Francisco Camps és el candidat del PP valencià i obté un percentatge de vot superior al del 2007, serà una notícia dolenta per a la democràcia?

—Com a mínim haurà servit perquè el senyor Camps i uns altres vagen més amb compte, en el futur. És l’únic costat positiu que hi veig.

—I el negatiu, quin és?

—Que l’any 1980 teníem més llibertat i democràcia que no ara. No hi havia tants afers personals a resoldre, ni tants plans urbanístics, ni tants càrrecs polítics premiats per la fortuna, ni tantes coses prohibides... Aleshores ningú no hauria gosat prohibir els bous i que els pares influïren tan poc en l’educació dels fills.

—Sou un liberal reconegut. Per a vós, Eduardo Zaplana també ho ha estat? Va arribar a la presidència amb aquell llibre sota el braç, *Eduardo Zaplana, un liberal para el cambio en la Comunidad Valenciana*...

—No, de cap manera. A les eleccions autonòmiques del 1983, quan jo liderava al Partit Democràtic Liberal (PDL) a la província de Castelló, vam voler presentar-lo com a cap de llista per la circumscripció d’Alacant, i ens va demanar dos milions de pessetes.

—Per a ell o per fer la campanya?

—Per presentar-se... Per presentar-se, ens demanava dos milions.

—Zaplana tenia aleshores 27 anys. Potser ja volia adquirir un cotxe d’aquells amb moltes vàlvules.

—Ho desconec. Només recorde que ens va demanar dos milions, que no els teníem, i que a la fi vam presentar Luis Carlos Amérgo, que obtingué un minso 1% dels vots.

—Qui ho ha fet més bé com a president, Zaplana o Camps?

—Per què no em demaneu qui ho ha fet menys malament?

—Digueu-ho.

—El senyor Zaplana hi anava, sobretot, per l’interès personal. No em consta que aquest siga el cas del senyor Camps. Per tant, em sembla més bé Camps.

—Camps ha estat encausat per la justícia, i Zaplana no.

—Perquè no ho han volgut! O és que no hi havia prou motius en temps del cas *Naseiro*? Allà hi havia tema! A Camps, em fa l’efecte que l’han enxampat perquè guanya eleccions. El seu cas, però, no és aïllat al PP.

—Aquests casos de què parleu són la conseqüència de tants anys de PP a les institucions valencianes?

—El risc que tenim ací són els electors. Els polítics són d'allò més normals. Són els electors, que no fan distinció. A mi em va servir de res que durant cinc anys el Consell no tinguera cap dèficit? Em va servir de res que abaixara els impostos, tot i els límits que jo tenia aleshores? El gran defecte que patim ací és la manca de formació política dels votants. I els polítics, que no són tan ximpls com pot semblar, s'adonen que tant és què facen, s'hi adapten... I ja la tenim feta! No cal que siguem honestos, per tant.

—**Ha canviat tant l'activitat política de la vostra etapa ençà?**

—Òbviament. Quan jo era al capdavant, volia un govern que no es notara. La Generalitat Valenciana actual, en canvi, és molt i molt intervencionista.

—**Però tot de serveis són gestionats avui dia per empreses externes...**

—No feu bromes, sabeu que no és així! Hi manen els mateixos.

—**Camps és massa victimista respecte el govern estatal?**

—Això forma part del sistema, com quan Madrid es queixa perquè les autonomies no col·laboren prou. En conjunt, el sistema autonòmic que tenim no m'agrada gens. Trobe que s'han transferit massa competències a les au-

no vaig admetre: posar tots els diners del Consell al seu banc. Al govern havíem acordat d'ingressar-los a les sis o set entitats més importants, i que a cap d'elles no hi haguera més del 25%. Es clar que no teníem tants diners com ara, però, així i tot, eren 6.000 milions de pessetes! El Banc de Levante féu fallida 26 mesos més tard, i el fons de garantia lliurà un màxim d'1,3 milions per cada compte. Quants diners hauríem perdut, els valencians?

—**Què voleu dir amb això?**

—Vull dir que, de propostes com aquesta, de segur que n'hi ha hagudes un cabàs; alguns deuen haver respost

“Zaplana em va demanar dos milions de pessetes per presentar-se, l'any 1983”

—Em fa l'efecte que els polítics actuàvem més pels nostres principis que no per conveniència. Ara també hi ha més mala llet: bona part del temps, se'l passen malparlant entre ells. Pense que la política abans era una vocació, i ara és una professió.

—**Dèieu adés que no us agrada el pes que té la religió al PP. Això és extrapolable a la gestió pública?**

tonomies i els comptes públics no són gens clars.

—**Ho han estat mai?**

—Mireu, el setembre del 1979, tres mesos abans d'abandonar la presidència, Josep Lluís Albiñana va esgotar el pressupost del Consell. Jo, que aleshores era conseller d'Economia i Hisenda, vaig negar-me a abonar les factures que emetia el seu departament. I el març de l'any 1980, al meu primer trimestre com a president, ja havia sanejat els comptes...

Us confessaré un altre secret: l'octubre del 1980, el president del Banc de Levante [José Miguel Garrigues Walker, germà del liberal Joaquín Garrigues] em posà damunt la taula 150 milions de pessetes en bitllets novets i no tant, per tal que féra quelcom que jo

que sí, i uns altres, que no. Per això n'hi ha que tenen uns àtics espectaculars i n'hi ha que no en tenim.

—**Us fa pensar malament el 190% de sobrecost –600 milions d'euros– a la Ciutat de les Arts i les Ciències, o la manca d'informació sobre la despesa de la visita del papa de l'any 2006?**

—Ep! Jo també vaig tenir papa! O no us en recordeu?

—**Sí, l'octubre del 1982...**

—...I no em pregunteu pel cost?

—**Quin va ser?**

—Zero! Zero!

—**Qui va pagar-ho?**

—El clergat! Tot! Dubte molt que mai em posen a l'altar, però bé...

—**I què penseu quan darrerament llegiu i sentiu tant de sobrecost i de dèficit?**

—El cost real acostuma a ser un 10% o un 15% superior al pressupostat. Més enllà d'això, la resta són comissions. En el cas que comentàveu ara, gairebé dos terços... És clar que sí!

—**La Generalitat no té diners ni per a pagar segells. Correus es nega a prestar-hi servei, els xofers i els subalterns fan ara tasques de carters. La situació financera és caòtica.**

—Malgrat tenir pocs diners, vull recordar que vaig fer una gestió econòmica de categoria, fins al punt de deixar un superàvit de 56 milions de pessetes. Com a exemple, el palauet de sis plantes del carrer del Micalet de València

tallar-li la llum i el telèfon, el satèl·lit per què emet Canal 9 internacional el van inhabilitar pel mateix motiu...

—Si, per comptes de cinc anys, Enrique Monsonís n'haguera durat quinze, no tindriem la Ciutat de les Arts.

—**Per què?**

—No m'hauria gastat tants diners. En canvi, tindriem la meitat d'impostos, i unes carreteres i ferrocarrils eficients.

—**Camps diu que no para d'abai-xar impostos.**

—Jo no ho note, jo no ho note... Això a banda, encara espere que faça fora algú que s'haja embrutat, perquè de motius, en té de sobra. El conseller de

director general. Tots tres! I Luis Gámir, que controlava la UCD a Alacant [d'on provenia Espinosa] i era ministre de Comerç, em va demanar per què ho havia fet. Vaig dir-li que "per lladre", i ell em va respondre: "Home, per lladre el destitueixes?" I la cosa no acaba ací, perquè a continuació Gámir va nomenar-lo director general de Consum i Disciplina de Mercat al ministeri. Poc després el va destituir, ell deu saber per quins motius.

—**I la televisió? Què us sembla?**

—Amb mi, només n'haguérem tingut una, i sense dèficit. O siga, que hauria estat un nyap... I no m'hauria lloat tant. Hi vessem molts milions, per ací. A casa, sobretot, veiem l'informatiu de Cuatro —que és molt d'esquerres—, però jo de vegades pose el de Canal 9, per compensar-ho una mica.

—**L'any 2006 es va reformar l'Estatut d'autonomia valenciana. Com el primer —aprovat el 1982, sota el vostre mandat—, inclou al preàmbul la fórmula País Valencià. En canvi, n'hi ha que encara miren de perseguir-la.**

—El 4 d'abril del 1982 vam aprovar ací un projecte estatutari que fou rebutjat a Madrid per quatre vots de diferència. Per culpa de CiU, vaja. Nosaltres defensàvem Regne de València. A la fi vam posar aquell pegat de Comunitat Valenciana.

—**Que no us fa el pes.**

—Jo no era gens extremista. En tot cas, a mi m'agradava més l'expressió Regió Valenciana.

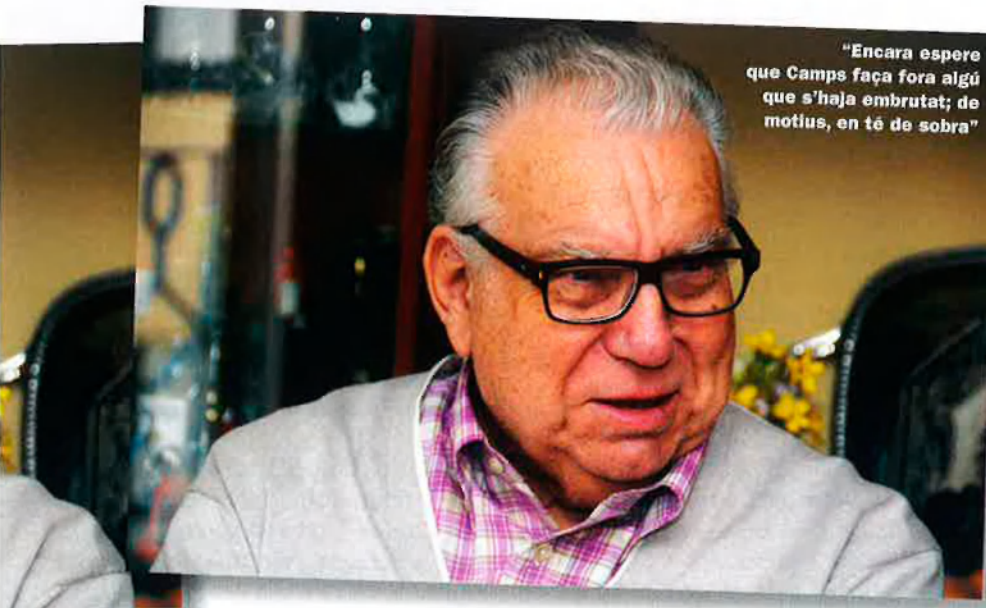
—**I què us sembla l'anatematització de la forma País Valencià?**

—Entenc que País Valencià és l'avantala de Països Catalans, amb què no estic d'acord... Home, si calguera fer un nou estat i no tinguérem cap compromís amb Espanya, ni la Constitució —que, per tal de canviar-la, cal una àmplia majoria a Madrid—, escolteu-me: Catalunya, València i Balears seríem un país més ric que no Suïssa!

—**Què opineu del tancament de repetidors de TV3 al País Valencià?**

—Si Canal 9 es pot veure sense dificultats a Catalunya, em sembla malament. Si allà no es veu, em sembla bé.

—**A la vostra etapa com a president vau proposar —sense èxit— una Acadèmia de la Llengua Valenciana. L'actual Acadèmia Valenciana de la**

"Encara espere que Camps faça fora algú que s'haja embrutat; de motius, en té de sobra"

"Els sobre costos que superen el 10% o el 15% del pressupost són comissions"

Transports del meu govern va embrutar-se; vaig adonar-me'n de seguida, vaig recuperar tots els diners pet al Consell —no vam perdre ni un cèntim!— i se'n va anar al carrer: Antonio Espinosa Chapinal.

—**Trobeu a faltar aquestes acti-tuds?**

—És clar! Vaig destituir-lo a ell, el secretari general de la conselleria i un

[actual seu de la conselleria de Justícia i Administracions Públiques], que va costar 62 milions de pessetes. Més barat ja era impossible! No sols no va haver-hi comissions, sinó que ni tan sols no va haver-hi corredor! Allà vaig traslladar cinc conselleries, tot estalviant-nos els lloguers anteriors. La picadeta del Nou d'Octubre tampoc no era com ara: hi havia vi, alguna cerveseta, cacaus i tramussos. Entre 80.000 i 85.000 pessetes... Molt menys que no ara, que és un balafament absolut; m'hi conviden però no hi vaig mai, de fet. També us diré, perquè n'estic orgullós, que aleshores les factures s'abonaven en un termini de set dies. I puc provar-ho.

—**Avui els proveïdors no cobren ni passats dos anys, Telefónica i Iberdrola han amenaçat la Generalitat de**

Llengua (AVL), amb membres designats pels partits i que reconeix la unitat del català, s'assembla a la que preteníeu?

—No la pensava així. La volia integrada per escriptors amb una certa influència sobre l'opinió pública. Si us demanen autors espanyols destacats, de seguida us en sorgeixen deu o dotze... I ací també n'hi ha, de destacats. Si m'hagueren proposat Joan Fuster, m'hauria semblat bé.

—I Fernando Vizcaíno Casas?

—També. Tenia èxit. Mireu, a mi, quan estudiava als Dominics de València, van castigar-me perquè parlava valencià. La qüestió no és, però, fotre el castellà pertot, sinó donar llibertat perquè cadascú s'expressi com vulga. Els liberals ja la tenim, aquesta mania: ens agrada la llibertat.

—L'AVL, en qualsevol cas, ha servit de res?

—Ací, a Borriana, hi viu el vice-president, i té un sou magnífic.

—Josep Palomero.

—S'ha folrat, s'ha folrat... Més enllà d'això, però, no considere que l'Acadèmia haja fet gran cosa.

—Ha reconegut, d'esquittlentes, que el valencià és català.

—Tant me fa, allò que dictaminen. Jo hi estic en contra, perquè rere la unitat de la llengua s'amaga una motivació superior: la identitària. Això ens duu a la idea política dels Països Catalans, que, amb tots els respectes, seria una nació estupenda, de les millors d'Europa. Catalunya, València, Balears... Pfff...

—...Encara us emocionareu...

—...El problema és que els valencians no eixiríem del sucursalisme que ara ja patim per culpa de Madrid i Barcelona, que són tan fortes que no saps ben bé quina ho és més.

—No cal que compartiu la idea de Països Catalans, per tal de reconèixer la unitat de la llengua.

—La motivació que hi ha darrere d'això és la que és. A més, he de dir-vos que jo, a Barcelona, no m'entenc. A Lleida, sí.

—Potser serà perquè Jaume I repoblà el País Valencià amb lleidatans.

—Aleshores és que hi ha una diferenciació entre Lleida i Barcelona! Que algú m'ho explique!

—A Lleida no parlen català?

—No ho sé. Deuen parlar lleidatà... O valencià... Mireu, Montsonís és a la província de Lleida. Hi vaig anar els anys 60 i em van tractar molt bé. Després també he visitat Artesa de Segre, una població xicoteta amb un barri que realment pertany a Montsonís. Hi he estat un munt de vegades, per allà! Mon pare m'enviava arreu i jo tenia el defecte de ser complidor. Jo he fet moltes peres de Balaguer, a Agramunt... Primer, per exportar-les, i més tard, quan vaig viure a Alemanya, hi anava a comprar-ne. Per tant, hi he tingut bastant relació.

—I com parlàveu?

—Jo? En valencià! Per aquella banda, m'entenia la mar de bé... No els tinc cap mania, als catalans! També vaig ser l'introduïdor de Codorniu a Europa, de fet: amb mi, van passar de vendre 150 caixes l'any a Alemanya, a vendre'n 11 milions. I vaig fer igual amb el grup Pèrelada! Els de Freixenet van proposar-me de deixar Codorniu i treballar per a ells, però m'hi vaig negar... Jo tenia 19 sucursals a Alemanya, poca broma.

—A l'Anoia i l'Empordà també us enteníeu en català?

—Normalment jo parlava en valencià, i ells, en allò d'ells.

—De problemes de comunicació, no n'hi havia: el negoci rutllava.

—Bé, teníem dificultats per entendre'ns quan parlàvem sobre comissions... De Codorniu, a més, vaig passar de ser representant a esdevenir-ne soci, fins al punt de tenir el 50,2% de l'empresa comercialitzadora, Codorniu Deutschland: ells tenien els cellers, i si discutíem, em podien deixar sense mercaderia. Si jo no els venia les ampolles, el negoci se n'anava per terra. Es van deixar convèncer i vaig arribar a tenir-ne el 50,2%.

—A la segona meitat dels anys 90 vau tornar breument a la política: militàreu a Unió Valenciana.

—Sí, tres o quatre anys només, i amb una missió ben concreta: incloure el partit a la Internacional Liberal. El presidia Hèctor Villalba i vaig ser eurodiputat. L'anterior president, Vicent González Lizondo, m'ho havia demanat en vida, però no vaig acceptar-ho: la seua manera de fer política no era la meua, no sóc un extremista. Sé per què tenim la bandera amb franja blava, i no m'agrada.

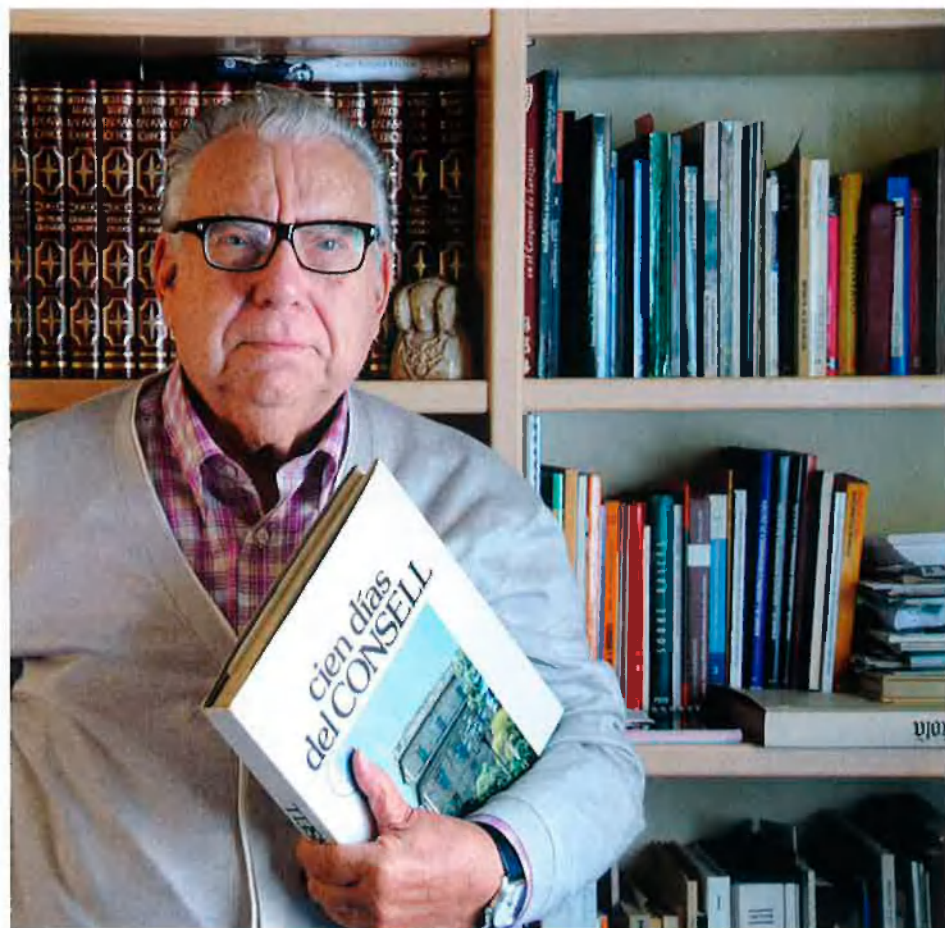
—Per què?

“Vaig haver de donar als alacantins la conse-

—En realitat, és una bandera de segona: la primera amb franja blava que atorgà el rei en Jaume no va ser a València, sinó a Borriana. Però València feia molta força, la UCD d'allà era molt feixista... No sé com podia votar-los tanta gent, de tan feixistes com eren: Emilio Attard i tota aquella colla, quins elements! Attard es gastà 20.000 marcs en detectius per tal de trobar alguna cosa tèrbola del meu pas per Alemanya, amb tanta mala sort que contractà la mateixa agència amb què jo havia treballat durant vint anys per saber si els meus clients eren solvents. El senyor Attard es moria de ganes de presidir el Consell, però el màxim a què arribà és a tenir un carrer a València...

“Amb tots els respectes, eis Països Catalans serien una nació estupenda”

Il·lustració d'Obres Públiques... Ja devien tenir idea de fer-hi trampes, allà baix.”

—En aquest mateix setmanari, Emilio Attard afirmà l'any 1991 que “la imbecil·litat de Comunitat Valenciana és meua”.

—Si es conformava amb això... Però ell, al Consell, pintava ben poc. Segons la premsa, a la UCD valenciana manaven Fernando Abril Martorell, Manuel Broseta i Attard, substituït després per José Luis Manglano. Puc assegurar-vos que al Consell només manava jo, però, i bona prova d'això fou quan Manglano va voler fer consellera una cosina germana seua, cosa a què em vaig negar. I quan [Leopoldo] Calvo-Sotelo em va demanar que fera consellera una amiga seua d'ací, de Borriana, també li vaig dir tres vegades que no... És vídua d'un liberal de cognom Medina i avui treballa a la Generalitat, però no era prou vàlida, no sabia fer res.

Encara conserve les cartes de Calvo-Sotelo, cadascuna en un to més fort que l'anterior. L'últim dia que vaig ser amb ell a la Moncloa, el 21 de juliol del 1982, vaig exposar-li els principals problemes que teníem els valencians,

i també les solucions que jo pensava aplicar-hi. Ell, que estava tot mut, tan sols em deia “molt bé” de tant en tant. Aquesta era l'ajuda estatal que jo rebia del meu propi partit: zero propostes.

—**Tornem a Unió Valenciana, per favor. Aquesta formació arribà a obtenir 200.000 vots, el 90% dels quals han emigrat al PP. Penseu que els representa prou bé, Francisco Camps?**

—Val a dir que abans de les eleccions del 1999, quan UV va quedar fora de les Corts, vaig proposar a Villalba de trencar el pacte amb Zaplana. Al·legava dos motius: el primer, la creació de l'AVL, i el segon, el fitxatge pel PP de Maria Àngels Ramon-Llin, que era consellera

“La bandera amb franja blava és de segona, però la UCD de València era molt feixista”

per UV. Villalba va dir-me que perdrien 500 llocs de feina, no em va voler fer cas, i pocs mesos després els van perdre per sempre més.

Sobre això que comenteu, doncs, al PP han estat prou intel·ligents, i han sabut situar en llocs representatius els antics estendards d'UV. La resta del partit, va trobar-se sense referents i va optar per seguir les seues passes. A diversos pobles, de fet, aquell que fou alcalde amb UV, ara ho és pel PP.

—**Quines diferències hi havia, entre UV i el PP?**

—UV era una miqueta més liberal... Un 3% més, no us penseu! Ens toleraven, vaja. Al PP, en canvi, l'únic que note una miqueta liberal, i filant molt prim, és el vice-secretari [de comunicació estatal, el valencià] Esteban González Pons. En economia, coincidesc amb molta gent del PP, però no gens en temes com ara la religió, com us deia adés.

—**Per acabar, tornem a l'actualitat. Us agradaria l'alcalde de Castelló de la Plana, Alberto Fabra, com a cap del Consell?**

—De castellonencs, ja n'hi ha hagut un. Com que només som el 10%, fins que no hi haja nou presidents després meu [ja n'hi ha hagut quatre], no toca.

—**Alberto Fabra agrada molt, al si del PP. Sona com a possible relleu pel seu tarannà moderat i perquè no s'ha creat grans enemics.**

—Per això mateix: quan un polític està bé amb tothom, en realitat no ho és, de polític. El senyor Alberto Fabra ja té prou feina a Castelló: entre més coses, ha apujat catorze impostos.

—**No us he demanat encara per Carlos Fabra, que abandona d'ací a poc la Diputació, després d'haver-hi estat setze anys de president.**

—No tinc bona opinió d'ell, no. Carlos Fabra, pels volts del 1979, va venir al carrer Major de Castelló, on teníem l'oficina provincial de l'UCD: “Senyor Monsonís, seríeu tan amable de venir un moment amb mi? Tinc el cotxe a la porta i vull ensenyar-vos una cosa.” Em dugué fins a Borriol, a una urbanització amb camp de golf, i em va dir: “Jo tinc ací tretze parcel·les: escolliu-ne una, la que vulgueu.”

S'havia afiliat massa tard a la UCD i, en correspondència amb això, em demanava que l'ascendira dins el partit.

CAI LLES FRANCESC

EFE

Enrique Monsonís, el 1982, al despatx de president del Consell, i, al centre, en una trobada amb qui era president espanyol, Leopoldo Calvo-Sotelo, que va demanar-li de fer entrar al Consell una amiga seua de Borriana –el poble de Monsonís–, una proposta que va caure en sac foradat.

Un liberal en transició constant

Si res molesta Enrique Monsonís és que el consideren, ras i curt, un “exportador de taronges”. Perquè ell és molt més que això: va emigrar encara jove a fer negocis a Alemanya, com son pare, i amb un èxit notable.

Nascut a Borriana el 1931, Monsonís estudia al col·legi dels Dominics de València –“me n’anava cada dia que venien els de Falange per apuntar-nos-hi; gràcies a l’amistat que mon pare tenia amb el pare Huguet, que no van fer-me fora”–, i a València també es llicenciarà en dret.

Quan tenia entre 10 i 12 anys, en dinou ocasions –“les tinc ben comptades”– va dur en mà 500 pessetes de l’època a cases de gent que havia patit la repressió franquista: “Eren per a pagar el soterrar, la caixa, la caseta i la missa dels militants de la CNT afusellats a Paterna.”

En començar la guerra civil, però, els republicans havien intentat assassinar el pare, propietari del diari conservador *El Noticiero*. El 1936, sense una pesseta a la butxaca per a poder travessar la frontera i fugir a Casp gràcies a la protecció del director de la redacció barcelonina del

diari *Solidaridad Obrera* –un ex-periodista d’*El Noticiero*–, col·labora amb la CNT al Consell de l’Aragó en temes d’agricultura, primer, i esdevé conseller del ram, quan José Díaz ha de substituir al finat Buenaventura Durruti. L’any 1938 el bàndol franquista ocupa Aragó, Monsonís pare fuig cap a València, on esdevindrà cap de l’exportació de la CNT. En acabar la guerra, és processat però no l’empresonen. Jaime Vidal, el jutge que ho evita, havia estat –com ell– propagandista dels carlins. El procés va restar aturat fins l’any 1945, quan els aliats guanyen la guerra mundial i Monsonís pare es converteix en delegat d’Anglaterra per a l’exportació. “Per això m’enviava a mi, que passava desapercebut, a lliurar aquelles 500 pessetes a les famílies de les víctimes.”

El pare, de fet, ja havia estat representant comercial a l’Alemanya oriental i Txecoslovàquia, i havia patit l’avanç del nazisme a Europa: el 1938, Adolf Hitler va expropiar-li la casa que tenia a Praga, i quan ocupa França, una altra de Seta, prop de Montpeller.

En acabar la carrera, Enrique Monsonís desenvolupa ràpid els seus dons comercials i polítics, sobretot a l’Alemanya occidental. Militarà al partit liberal, l’FDP, al qual s’afilia quan té només 24 anys. Col·labora amb el govern bipartit del *land* de Hessen, aleshores integrat pels socialdemòcrates de l’SPD i els liberals, i teixeix tot de contactes a l’antiga RFA, fins al punt de ser guardonat amb la gran creu del mèrit civil alemanya, “l’únic espanyol que crec que la té”.

“El 2% de les exportacions d’Espanya a Alemanya, les feia jo, hi tenia un port franc que va fer de trampolí a moltes empreses espanyoles. Vaig augmentar l’exportació de pimentó un 2.500%, cosa que em va valdre la creu d’oficial del mèrit civil espanyol”, evoca.

El 1972, arran de l’interès espanyol per establir un tractat comercial amb Corea del Nord –“ja molt comunista”–, van nomenar-lo delegat a proposta coreana, “que tenien bones referències meues de Txecoslovàquia i l’RDA. ‘Deu ser un roig terrible’, supose que pensaven al règim, i van tornar-se bojós mirant el meu expedient com a oficial de milícies, sense trobar-hi res de sospitós. Van posar al costat meu, en tot cas, el cap de l’acadèmia diplomàtica de Madrid, que em

“Nomeneu-me candidat per això o per això altre”, em va pregar. I d’aleshores ençà que estic molt empipat amb el senyor Carlos Fabra. Va voler comprar-me, i a més, massa barat... [Riu.] Aque-

lla parcel·la no valia ni tres milions de pessetes!

—Camps ha assegurat que ningú no ha fet tant com Fabra per la província de Castelló.

—Jo no he viscut tants anys, no ho sé del cert, però crec que ací hem tingut diputats bastant distingits, alguns de liberals que fins i tot han estat ministres... A més, si Fabra ha tingut tant

Enriquer Monsonís felicita Joan Lerma per la seua elecció, el 26 de novembre del 1982.

seguia com una ombra... El setembre del 1972 vaig signar un acord comercial de 5.000 milions de pessetes.”

El 1972 també és escollit president de la Cambra de Comerç de Frankfurt, i és a partir d'aquell any que comença a sovintejar Espanya, per tal de “dur aliment espiritual i material” als grups liberals que sorgien en la clandestinitat. Des que se n'havia anat –el 1954– fins a l'abril del 1977, però, Monsonís no va passar una setmana sencera a l'estat espanyol.

Heinz Herbert Karry, vice-president alemany que assessorava, “temia que a Espanya prosperara el comunisme i va suggerir-me de tornar-hi. Tot allò que no era comunista rebé l'ajuda del parlament alemany. Un dels grups va fer costat a Manuel Fraga, el socialista –que era el més nombrós– va ajudar molt Felipe González, amb qui vaig coincidir el dia que donaven les maletes amb els diners. A mi van donar-me la dels liberals, que allora havíem de repartir entre alguns que no ho eren gens, de liberals, com ara Heriberto Barrera, d'ERC. L'administrador dels liberals gallecs, per cert, era l'arquebisbe de Santiago!”, recorda un Monsonís encara estranyat.

“Van pressionar-me molt perquè retornara”, insisteix, i el 15 de juny del 1977

encapçalà la llista de la UCD per la circumscripció de Castelló, l'única del País Valencià en què la coalició de centre va superar en vots el PSOE. Fou diputat al Congrés, per aquesta formació, fins el 1982. El seu accés a la UCD va ser per la via de la Federació de Partits Demòcrates Liberals, que a l'estat espanyol liderava Joaquín Garrigues Walker.

11 dels 14 parlamentaris d'UCD van escollir-lo portaveu regional, malgrat que “a València hi havia dues persones que tenien un alt concepte d'elles mateixes, Emilio Attard i José Antonio Noguera, que es pensaven repartir els càrrecs de president regional i president provincial de València”. “Van parlar amb Fernando Abril Martorell perquè jo dimitira: aquest em convidà a sopar, cosa a què vaig respondre-li que ‘no tinc el costum de sopar amb feixistes’. Em digué que, com a mínim, no podia negar-me a anar al despatx del vice-president del meu govern, i vaig anar-hi. Vam estar hora i mitja parlant de política, no ens posàvem d'acord, però a l'eixida em va dir que ‘a partir d'avui, seràs assessor meu’. Vaig passar d'assessorar el vice-president alemany a l'espanyol.”

Paral·lelament, Monsonís fou conseller d'Agricultura del Consell preautonòmic valencià de l'abril del 1978 al juny del 1979, quan assumeix la cartera d'Economia i Hisenda. La dimissió de Josep Lluís Albinana, el Nadal d'aquell any, dona pas a un gabinet interí de la UCD presidit per ell i que governarà el País Valencià fins el novembre del 1982, quan la victòria abassegadora del PSOE a les eleccions estatals recomana de cedir el testimoni als socialistes, que exerciran la presidència transitòria en la figura de Joan Lerma fins que el 1983 hi ha els primers comicis autonòmics.

De l'etapa al capdavant del govern valencià, Monsonís apunta que “només preocupava la bandera, la denominació i l'himne. El senyor Albinana només feia que fotografiar-se, no tenia idees. Vaig

veure clar que allò no rutllava i vaig implicar-m'hi a fons: el 1979 vaig obtenir amb l'UCD el 50% dels vots, només superat a Zamora. A la diputació, de 24 membres, UCD va aconseguir-ne 17.”

Abril havia proposat que el relleu d'Albinana tinguera perfil universitari, una clara aposta per Manuel Broseta, però Monsonís va oposar-s'hi: “Ací, qui guanya, mana –vaig avisar-los–: a València ens han apallissat; a Alacant, hem empatat, i si ací parlem de qui serà el president, és perquè a Castelló hem guanyat de llarg! Només admetré opinions sobre qui de Castelló he de ser el president.” “Broseta –continua– va dir aleshores que si no era per unanimitat, ell no volia ser l'escollit, i jo vaig ser-li molt franc: ‘Manolo, jo no et votaré mai, perquè no has guanyat i a més has estat escollit senador amb trampa’.” Segons Monsonís, PSOE i UCD van intercanviar un senador de València per un altre d'Albacete, tot anul·lant taules ajustades d'ací i d'allà, gràcies a la influència d'Abril, “que sabia que, si no era escollit senador, Broseta era políticament mort”. Abril, en tot cas, valorava l'amistat de Monsonís amb el ministre d'Afers Estrangers alemany, Hans-Dietrich Genscher, cosa que podia afavorir l'ingrés a la CEE.

Quan el 26 de novembre Monsonís abandona la presidència del Consell, funda amb 300.000 pessetes el Partit Demòcrata Liberal (PDL) a Castelló, que en solitari, a les autonòmiques del 1983, obté un resultat modest a la demarcació –4%– i encara més pobre a Alacant –1,9%– i a València –0,8%–; a l'àmbit municipal, això sí, obté tres diputats provincials a Castelló, 17 alcaldes i 80 regidors, 52 dels quals a la circumscripció castellanenca. “Pitjor fou Garrigues, que invertí 80 milions i ni tan sols l'escolliren regidor, a Madrid.”

Entre el 2003 i 2004, Monsonís fou eurodiputat per Unió Valenciana, partit en què va militar uns pocs anys.

d'èxit és perquè la resta de polítics de Castelló han estat més fluixos que no ell.

Això a banda, estic molt satisfet per tot allò que he fet per aquesta província.

Per haver d'aprovar la bandera amb el blau, cosa que em va costar molt d'esforç, se'n van anar dos senadors i un diputat que només acceptaven la verda. Vaig haver de convèncer els d'Alacant

per tirar-ho endavant, tot donant-los la conselleria d'Obres Públiques. Ja devien tenir idea de fer trampes, allà baix...

—Els d'Alacant són tramposos?

“Carlos Fabra em va voler comprar: va oferir-me una parcel·la a Borriol per tal que l’ascendira dins la UCD”

—Sempre han volgut Obres Públiques, tan sols dic això... Bé, volia dir-vos que vaig trencar-me les banyes per Castelló: entre més coses, vaig forçar que aquesta circumscripció tinguera 25 diputats, per 29 la d’Alacant i 35 la de València, una relació absolutament descompensada però que va permetre, per exemple, de tenir la bandera blava...

—**Vaja.**

—...I recorde la reunió del Consell en què havia d’aprovar-se la creació de la Universitat d’Alacant. Quan tot ja era a punt, vaig negar-me a signar aquell document. Érem a Alacant, en una sessió especial, i els consellers van escandalitzar-se: “Com vols que eixim ara i que no fem públic la creació de la universitat?” Vaig dir-los que jo no signava aquell decret i, al cap d’uns minuts, vaig comunicar-los que hi havia una solució, que consistia a afegir dues úniques paraules: “...i Castelló”.

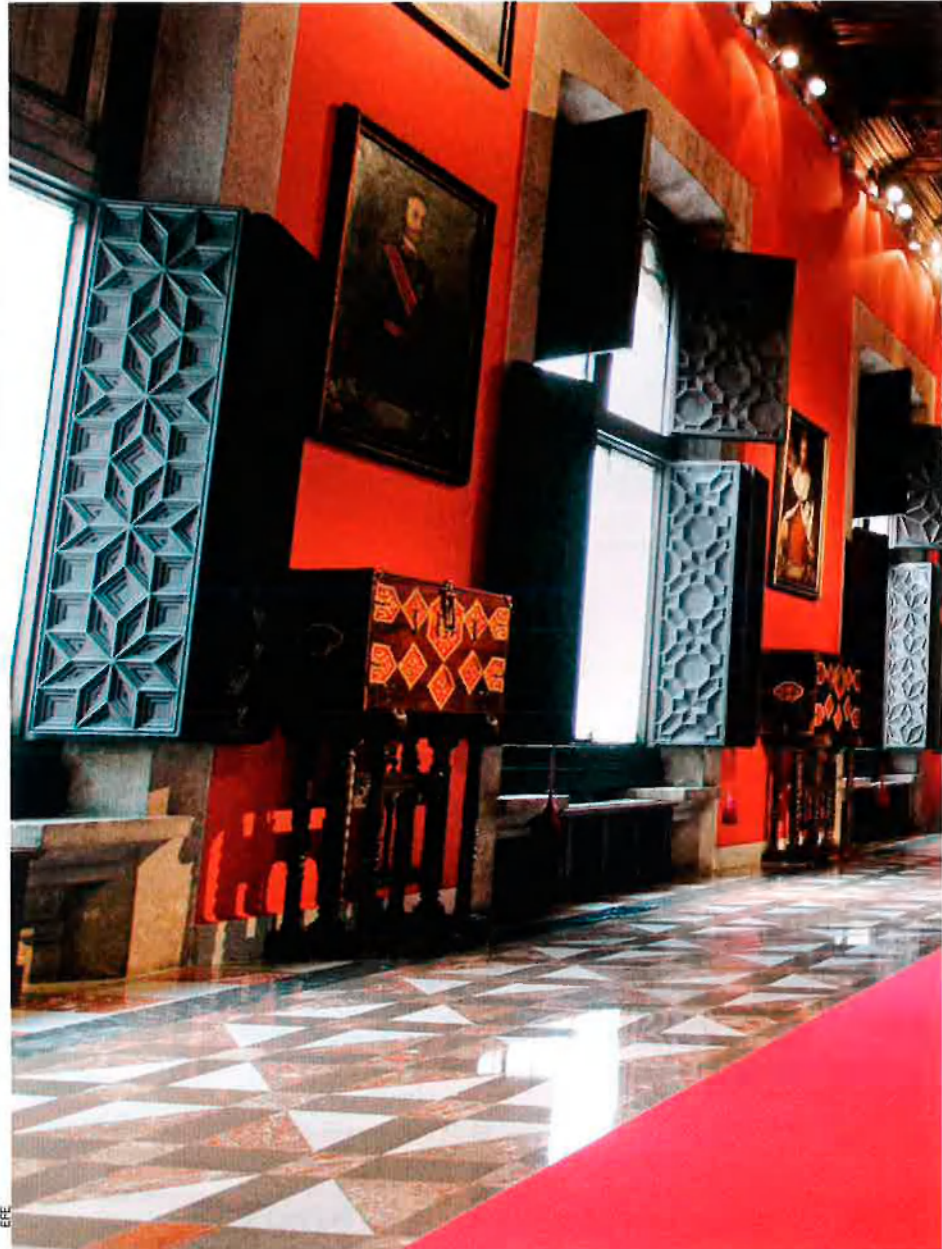
—**I van nàixer alhora.**

—Sí. Anys després va trucar-me un regidor socialista, Valera, per informarme que tenia dues notícies per a mi, una de bona i una altra de dolenta: la primera, que per fi hi havia els diners per construir una universitat a Castelló, i la segona, que la construirien en una finca meua. Van taxar l’expropiació en 86 milions de pessetes, i vaig perdonar-los-en 26. Havia fet molts diners a Alemanya i m’ho podia permetre. Encara conserve la carta d’agraïment de l’alcalde.

—**Acabem. Posem per cas que us telefona el president Camps i us demana consell: “Si fóreu al meu lloc, què faríeu, senyor Monsonís?”**

—[Silenci llarg.] És una qüestió molt personal... En tot cas, si jo fora ell, me n’aniria.

Victor Maceda

La dreta jutja la dreta

EL TEMPS ha consultat l’opinió que tenen alguns altres polítics dretans històrics sobre el moment que travessa la política valenciana.

Tan sols tenia 21 anys, però Francisco Camps ja era cap visible de les Noves Generacions valencianes, la branca juvenil d’Aliança Popular. Era el 1984, i Martín Quirós, portaveu del partit mare a l’Ajuntament de València, va clausurar el congrés local d’aquell any. “Era un xic callat i treballador, amb una afecció política immensa. Ell i el seu grupet d’amics no es perdien cap mani-